

จดหมายข่าว (E-Newsletter: Agri. Policy Research)

งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตร

ปีที่ 3 ฉบับที่ 3

ประจำเดือน กันยายน – ธันวาคม 2558

ความเบื้องต้น

โดย รศ.สมพร อิศวิลานนท์ และ ดร.ปิยะทัศน์ พาพอนุรักษ์

สถาบันคลังสมองของชาติ

เนื้อหาในจดหมายข่าว “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตร” ฉบับที่ 3 ซึ่งเป็นฉบับสุดท้ายของปี 2558 นี้ เป็นการสรุปผลการศึกษาจากโครงการวิจัย “พลวัตนโยบายการเกษตรของไทย: ความเป็นมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน” โดยมีนักวิชาการอาวุโส คุณณโสภณ ชมชาญ เป็นผู้ศึกษา โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นหนึ่งในโครงการวิจัยที่สำนักประสานงานชุดโครงการ “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตรและเสริมสร้างเครือข่ายงานวิจัยเชิงนโยบาย” ซึ่งได้ดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถาบันคลังสมองของชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ให้การสนับสนุน

งานศึกษาวิจัยชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายในการรวบรวมนโยบายการเกษตรของไทยด้านต่างๆ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงวิเคราะห์ปัจจัยและเหตุการณ์สำคัญ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรของไทย

โดยผลการศึกษาดังกล่าว ได้ถูกนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานด้านการจัดการที่ดิน โดยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาจดหมายข่าวฉบับนี้ จะมีส่วนช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในวงกว้าง ✕

“พลวัตนโยบายการเกษตรของไทย: ความเป็นมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน”

ศึกษาโดย คุณโสภณ ชมชาญ

นักวิชาการอาวุโส

เนื่องจากประเทศไทยเริ่มต้นพัฒนาประเทศด้วยการเกษตร รัฐบาลไทยได้ให้ความสนใจกับการกำหนดนโยบายการเกษตรมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานีจนถึงปัจจุบัน ด้วยความสำคัญว่าการเกษตรนั้นเป็นที่มาของปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต รัฐจึงได้กำหนดนโยบายเกษตรขึ้นมารองรับการเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศโดยรวม นโยบายการเกษตรของไทยจึงมีพลวัตมาอย่างต่อเนื่อง

นโยบายการเกษตรดังกล่าวนี้มีที่มาจากหลายแห่ง ทั้งจากกฎและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่างๆ มติคณะรัฐมนตรี แผนบริหารราชการแผ่นดิน เป็นต้น อย่างไรก็ตามนโยบายการเกษตรเหล่านี้ในปัจจุบันได้กระจุกกระจายอยู่ในส่วนราชการและสถาบันต่างๆ ไม่มีการรวบรวมและจัดทำเป็นฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ

จึงมีความจำเป็นที่ควรจัดทำฐานข้อมูลขึ้นให้เห็นภาพรวมของนโยบายการเกษตรในอดีตรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมา เพื่อที่จะนำไปสู่การใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นการทบทวนเพื่อจัดทำนโยบายการเกษตรขึ้นใหม่หรือเพื่อการศึกษาค้นคว้าเฉพาะเรื่อง

✘ จุดมุ่งหมายหลักในการศึกษา

- (1) เพื่อรวบรวมนโยบายการเกษตรของไทยด้านต่างๆ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน
- (2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยและเหตุการณ์สำคัญๆ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรของไทย
- (3) เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อความรู้ให้อนุชนรุ่นต่อไป ได้ใช้ในการค้นคว้าอ้างอิง

✂ ขอบเขตการศึกษา

เป็นการรวบรวมนโยบายการเกษตรไทยทุกด้านจากอดีตถึงปัจจุบัน โดยแบ่งเป็น 14 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ก่อนมีการสถาปนากระทรวงเกษตรพณิชการ โดยเริ่มต้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย พ.ศ. 1762

ระยะที่ 2 ภายหลังการสถาปนากระทรวงเกษตรพณิชการ ตั้งแต่ พ.ศ. 2435-2475

ระยะที่ 3 ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ พ.ศ. 2475

ระยะที่ 4 ถึงระยะที่ 14 ภายหลังการมีแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1-ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2504-2556) รวม 11 ระยะ

✂ สรุปผลการศึกษา

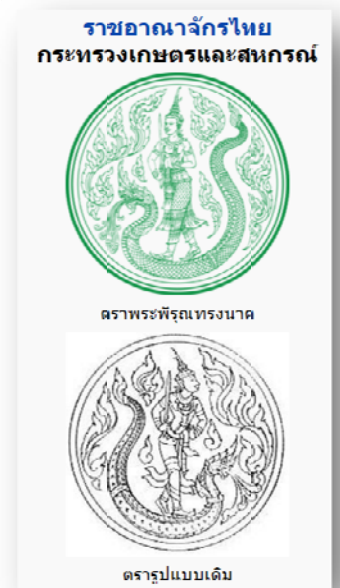
ผลการศึกษาพบว่านโยบายการเกษตรของไทยที่ได้กำหนดขึ้นจำนวนมากนั้นมีทั้งที่เชื่อมโยงสอดคล้องและขัดแย้งซึ่งกันและกัน รวมทั้งได้มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ บางนโยบายได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง บางนโยบายได้ยกเลิกเมื่อสิ้นสุดการบริหารของรัฐบาลคณะที่กำหนดนโยบายนั้น และบางนโยบายได้นำกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่งหลังจากที่ได้ยกเลิกไปบางช่วงเวลา

การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรของไทย ได้แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรที่เกิดจากปัจจัยต่างประเทศ ตามข้อตกลงทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี และการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี

ในเรื่องการปรับเปลี่ยนนโยบายการเกษตรของประเทศไทยตามข้อตกลงทั้งทวิภาคีและพหุภาคีนั้นได้ยกตัวอย่างรวม 3 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 การตราพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับของอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศทั้งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES) แทนกฎหมายฉบับเดิมเพื่อให้พ้นจากการห้ามทำการค้าสัตว์ป่าและผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ เรื่องที่ 2 การปฏิบัติตามข้อตกลงกับองค์การการค้าโลก (WTO) ในการเปิดตลาดนำเข้าโดยเสรีทั้งปริมาณและช่วงเวลา และ เรื่องที่ 3 ข้อตกลงด้านการเกษตรของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่ประเทศไทยได้ดำเนินการตามข้อตกลงที่ได้ลงนามไว้โดยยกเว้นภาษีสินค้าเกษตรหลายรายการ นอกจากนี้ยังมีข้อตกลงแบบทวิภาคีกับหลายประเทศ เช่น อินเดีย เปรู ออสเตรเลีย เป็นต้น

ส่วนเรื่องมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมนั้น นอกจากรัฐบาลไทยได้มีการจัดตั้งสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติขึ้นแล้วยังได้มีการนำมาตรการ Good Agricultural Practice (GAP) สำหรับพืช สัตว์และประมงมาใช้เพื่อแก้ปัญหาการกีดกันทางการค้าด้วย

“...นโยบายการเกษตรของไทยที่ได้กำหนดขึ้นจำนวนมากนั้นมีทั้งที่เชื่อมโยงสอดคล้องและขัดแย้งซึ่งกันและกัน...”

“...บางนโยบายได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง...
...บางนโยบายได้ยกเลิกเมื่อสิ้นสุดการบริหารของรัฐบาลคณะที่กำหนดนโยบายนั้น...”

กรณีที่ 2 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในประเทศ

เนื่องจากการปรับเปลี่ยนรัฐบาลอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบัน (2556) มีรัฐบาลเข้ามาบริหารถึง 60 คณะ ทำให้นโยบายการเกษตรของไทยมีขอบเขตที่กว้างขวางครอบคลุมประเด็นต่างๆ มากมายมีความสลับซับซ้อนเป็นอย่างยิ่ง การวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของนโยบายการเกษตรจึงมีขอบเขตที่กว้างขวางตามไปด้วย การวิเคราะห์ปัจจัยภายในประเทศในครั้งนี้จึงได้ใช้ “**เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (Evidence)**” เป็นหลักโดยใช้ปัจจัย 5 ประการคือ (1) การเมือง (Political) (2) เศรษฐกิจ (Economic) (3) งบประมาณของรัฐ (Financial) (4) วิชาการ (Technical) และ (5) ระบบราชการ (Bureaucracy)

จึงได้แบ่งการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 จากปัจจัยวิชาการ

กลุ่มที่ 2 จากปัจจัยเศรษฐกิจ

กลุ่มที่ 3 จากนโยบายของพรรคการเมืองหรือรัฐบาลที่แตกต่างกัน

กลุ่มที่ 4 จากปัจจัยงบประมาณของรัฐ

กลุ่มที่ 5 จากระบบราชการ

เหตุการณ์ในกลุ่มที่ 1 เป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรที่มาจากปัจจัยวิชาการนั้นได้ยกตัวอย่างรวม 3 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 การจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 ซึ่งยืนยันโดยคำปรารภของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ระบุว่าแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 ได้จัดทำขึ้นจากข้อมูลทางวิชาการเป็นหลัก โดยนักวิชาการจำนวนมาก เรื่องที่ 2 คือการระงับการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืด เพราะมีข้อมูลทางวิชาการว่ามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยความเค็มจากบ่อเลี้ยงกุ้งจะทำให้พื้นที่นาข้าวในภาคกลางเสียหายจนไม่สามารถปลูกข้าวได้ และ เรื่องที่ 3 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการจัดการน้ำให้แก่เกษตรกรจากการก่อสร้างแหล่งน้ำหรือเขื่อนขนาดใหญ่มาเป็นการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กและได้ขยายการดำเนินงานไปสู่พื้นที่อื่นๆ ของประเทศด้วยในภายหลังจนถึงปัจจุบัน

เหตุการณ์ในกลุ่มที่ 2 เป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรที่มาจากปัจจัยเศรษฐกิจโดยยกตัวอย่างรวม 2 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 การคัดค้านการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ที่รัฐได้มีนโยบายยุติโครงการในกรณีก่อสร้างเขื่อนน้ำโจนใน พ.ศ. 2531 และเขื่อนแก่งกรุงใน พ.ศ. 2534 รวมทั้งการชะลอโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้นที่เริ่มมีโครงการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2532 และเขื่อนแม่วังที่เริ่มมีโครงการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2525 และเรื่องที่ 2 คือการคัดค้านพืชตัดแต่งพันธุกรรม (GMO) โดยรัฐบาลได้มีนโยบายยกเลิกการทดลองพืช GMO ในปี 2547 ทั้งๆ ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการทดลองมาตั้งแต่ พ.ศ. 2539

“...การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรของไทย ได้แบ่งเป็น 2 กรณี คือ...

กรณีที่ 1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรที่เกิดจากปัจจัยต่างประเทศ...

กรณีที่ 2 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในประเทศ...”

เหตุการณ์ในกลุ่มที่ 3 เป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรที่มาจากนโยบายของพรรคการเมืองหรือรัฐบาลที่แตกต่างกัน โดยยกตัวอย่างรวม 8 เรื่อง คือ

เรื่องที่ 1 การกำหนดสิทธิที่ดิน ซึ่งมีการกำหนดเขตการถือครองที่ดินเพื่อกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะการถือครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่กำหนดไว้ 50 ไร่ ตามประมวลกฎหมายที่ดินในปี 2497 แต่ถูกยกเลิกตามคำสั่งคณะปฏิวัติฉบับที่ 49 โดย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ใน พ.ศ. 2500

เรื่องที่ 2 การจัดที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกร มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดที่ดินทำกินตามนโยบายของรัฐบาลแต่ละคณะตั้งแต่ พ.ศ. 2478 จนถึง พ.ศ. 2556 และยังมีข้อยุติว่าในอนาคตจะดำเนินการโดยวิธีใด

เรื่องที่ 3 นโยบายการใช้และกรรมสิทธิ์ที่ดิน ที่รัฐบาลได้มีนโยบายยุติการขยายพื้นที่ดำเนินการ ในการจัดที่ดินทำกินประเภทต่างๆ เช่น นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ การจัดที่ดินผืนใหญ่ เป็นต้น ยกเว้นกรณีการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและการพัฒนาที่ดิน

เรื่องที่ 4 การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ซึ่งเป็นนโยบายที่เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนถึงแหล่งเงินทุนในระบบ ได้ยุติลงใน พ.ศ. 2550

เรื่องที่ 5 การจัดตั้งบริษัทส่งเสริมธุรกิจเกษตรไทย จำกัด ซึ่งตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2548 เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการสำคัญด้านการเกษตร ได้ยุติลงในปี 2552 หลังจากดำเนินการมาได้ 3 ปีเศษ

เรื่องที่ 6 การเลี้ยงโคเนื้อล้านครอบครัว ที่ดำเนินการในปี 2548 โดยมีเป้าหมายให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ 1 ล้านครอบครัว จำนวน 2 ล้านตัว แต่มีการยุบเลิก ในปี 2550 ภายหลังจากดำเนินโครงการประมาณ 2 ปีเศษ

เรื่องที่ 7 ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่รัฐบาล คณะที่ 59 ได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ในปี 2554 แต่ไม่ได้รับการยืนยันจากรัฐบาลคณะที่ 60 ที่เข้ามาบริหารประเทศในเวลาต่อมา จึงทำให้ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตกไป และ

เรื่องที่ 8 การช่วยเหลือชาวนาเรื่องข้าว ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นนโยบายที่รัฐได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยการแทรกแซงราคาที่เริ่มจากการพยุงราคาจนมาถึงการรับจำนำ จนกระทั่งในฤดูการผลิต พ.ศ. 2548/2549 ได้มีการเพิ่มเป้าหมายการรับจำนำข้าวเปลือกที่สูงถึง 9 ล้านตัน มาถึงเดือนกรกฎาคม 2554 ได้มีการประกาศใช้นโยบายประกันราคาแทนการรับจำนำ แต่เมื่อรัฐบาล คณะที่ 60 ที่มีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีได้เข้ามาบริหารประเทศ ได้นำนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกมาใช้อีกครั้งหนึ่ง

เหตุการณ์ในกลุ่มที่ 4 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรที่มาจากปัจจัยงบประมาณของรัฐ โดยยกตัวอย่าง 2 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 การกู้เงินจากต่างประเทศมาพัฒนาการเกษตร สืบเนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณในการพัฒนาการเกษตรจึงไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการโครงสร้างพื้นฐานของเกษตรกรจำนวนมากได้ รัฐจึงได้ปรับเปลี่ยนนโยบายมาเป็นกู้เงินจากต่างประเทศมาเร่งรัดดำเนินการ และเรื่องที่ 2 การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชำระราคาและค่าทดแทนที่ดินหรือสิ่งหาริมทรัพย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยการยกเลิกหลักการในการจ่ายค่าชดเชยที่กำหนดไว้เดิม เพื่อให้การดำเนินงานด้านการปฏิรูปที่ดินมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เหตุการณ์ในกลุ่มที่ 5 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรที่มาจากระบบราชการ ได้ยกตัวอย่างรวม 4 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 พระราชบัญญัติการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ที่ได้มีการปรับโครงสร้างการบริหารราชการขึ้นใหม่ โดยในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการจัดแบ่งกลุ่มภารกิจที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีและให้รองปลัดกระทรวงรับผิดชอบกลุ่มภารกิจโดยตรงเพื่อลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานยกเว้นบางเรื่องที่ส่งวนไว้ให้เป็นอำนาจของปลัดกระทรวง เรื่องที่ 2 การจัดตั้งกรมการข้าวขึ้นอีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ. 2549 เพื่อรองรับสถานการณ์ข้าวที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม เรื่องที่ 3 การจัดตั้งกรมหม่อนไหมที่มุ่งเน้นไปเพื่อการเสริมรายได้แก่เกษตรกรและรักษาภูมิปัญญาไทยที่เป็นเอกลักษณ์อันทรงคุณค่าที่ดำเนินการมาเป็นเวลาช้านานให้สืบต่อไปในอนาคต และ เรื่องที่ 4 การจัดตั้งกรมฝนหลวงและการบินเกษตร เพื่อรองรับปัญหาภัยแล้งและเป็นการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ต่างๆ

นโยบายการเกษตรที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในหลักการ

นอกจากนี้ได้มีการทบทวนนโยบายการเกษตรที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในหลักการ โดยยกตัวอย่าง 2 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ ทั้งจากอุทกภัย วาตภัยและภัยแล้ง ซึ่งรัฐได้มีการช่วยเหลือมาโดยตลอด จะแตกต่างกันเฉพาะรูปแบบ เช่น การช่วยเหลือให้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จ่ายชดเชยดอกเบี้ย หรือจ่ายชดเชยเป็นเงินสด เป็นต้น และ เรื่องที่ 2 โรคระบาดสัตว์ปีกที่เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2546 คือโรคไข้หวัดนก ซึ่งรัฐได้มีนโยบายช่วยเหลือเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบมาอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย

เรื่องที่รัฐบาลไม่ตอบรับให้เปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตร

อีกกรณีหนึ่งที่สำคัญก็คือเรื่องที่รัฐบาลไม่ตอบรับให้เปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตร โดยมีตัวอย่าง 2 เรื่อง คือ

เรื่องที่ 1 การก่อสร้างโรงงานปุ๋ยเคมี ถึงแม้ว่าจะมีข้อมูลยืนยันว่าดินในพื้นที่ที่ใช้เพื่อการเกษตรในปัจจุบันเสื่อมโทรมจากการขาดธาตุอาหาร และปุ๋ยเคมีส่วนใหญ่นำเข้ามาจากต่างประเทศและมีราคาแพง ควรได้รับการแก้ไขโดยก่อสร้างโรงงานผลิตปุ๋ยเคมีในประเทศให้เพียงพอต่อความต้องการ แต่รัฐบาลไม่ได้มีนโยบายในเรื่องนี้อย่างจริงจังตั้งแต่อย่างใด และ

เรื่องที่ 2 การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ที่ยังคงใช้ฐานราคาที่ดินปานกลางของ พ.ศ. 2521-2524 มาจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่อยู่ในปัจจุบัน ทั้งๆ ที่ราคาที่ดินในปัจจุบันสูงกว่าราคาที่ดินใน พ.ศ. 2521 หลายเท่าตัว การขึ้นอัตราภาษีบำรุงท้องที่ให้สูงขึ้น อาจจะเป็นการลดการถือครองที่ดินจำนวนมากลงและเป็นการกระจายที่ดินไปสู่ประชาชนผู้ไร้ที่ดินทำกินได้ทางหนึ่ง แต่รัฐมิได้มีนโยบายในเรื่องนี้แต่อย่างใด

จากการวิเคราะห์โดยการใช้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงดังกล่าว พบว่าปัจจัยที่ทำให้นโยบายการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงนั้น ถึงแม้ว่าจะมิใช่เกิดขึ้นจากปัจจัยด้านใดด้านหนึ่งและอาจจะมาจากผลรวมของปัจจัยหลายปัจจัยก็ตาม แต่ปัจจัย “การเมือง” จะมีน้ำหนักมากที่สุดเพราะเป็นปัจจัยที่จะเป็นตัวตัดสินและกำหนดเป็นนโยบายในที่สุด

“...ปัจจัย “การเมือง” จะมีน้ำหนักมากที่สุด...
เพราะเป็นปัจจัยที่ตัดสินและกำหนดนโยบาย...”

ผู้ที่สนใจสามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่

www.agripolicyresearch.com

✂ จัดทำโดย

สำนักประสานงาน “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตรและเสริมสร้างเครือข่ายงานวิจัยเชิงนโยบาย”

สถาบันคลังสมองของชาติ ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ดร.ปิยะทัศน์ พาพอนรักษ์ โทร. 02 640 0461 ต่อ 114 Email piyatat@knit.or.th

www.agripolicyresearch.com